

เหตุที่ต้องยกเลิกพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542

นางสาววันวิภา สุขสวัสดิ์

นิติกรชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ

วิธีการซื้อขายล่วงหน้านับเป็นช่องทางหนึ่งที่นักลงทุนมักเลือกใช้เพื่อลดความเสี่ยงที่เกิดจากความผันผวนทางด้านราคา และเมื่อพูดถึงตลาดสินค้าล่วงหน้า (Futures Exchange) ถ้ามองย้อนกลับไปเมื่อสิบกว่าปีก่อน เรื่องนี้อาจเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย จนเมื่อ พ.ศ. 2542 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 ขึ้นใช้บังคับ มีผลเป็นการจัดตั้งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (The Agricultural Futures Exchange of Thailand : AFET) ที่ดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการ กำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ทำหน้าที่กำกับดูแลการประกอบธุรกิจการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า เพื่อดูแลให้กับเกษตรกรหรือผู้ประกอบการภาคการเกษตรในการรองรับกับความเสี่ยงจากความผันผวนทางด้านราคา การจัดตั้งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่เข้ามาช่วยเหลือให้การซื้อขายสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพ สร้างความเชื่อมั่น ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้าเกษตรได้อีกวิธีหนึ่ง ต่อมาในอีกสี่ปีข้างหน้าก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546 ขึ้นใช้บังคับอีกฉบับหนึ่งทำให้มี บริษัท ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (Thailand Futures Exchange: TFEX) เกิดขึ้นอีกตลาดหนึ่งที่ดำเนินการในเรื่องของตลาดสินค้าล่วงหน้า ซึ่งทั้งสองตลาดนี้นับว่าขั้นตอนในการซื้อขายที่ใกล้เคียงกัน ด้วยเหตุนี้ ภาครัฐจึงได้มีนโยบายในการที่จะรวมตลาดซื้อขายล่วงหน้า ทั้ง 2 ตลาด ให้มีการซื้อขายล่วงหน้าเพียงตลาดเดียว

ความเป็นมาของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าในประเทศไทย

ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (The Agricultural Futures Exchange of Thailand: AFET) จัดตั้งตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า โดย AFET ได้เปิดให้ซื้อขายล่วงหน้าวันแรก เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 นับเป็นตลาดล่วงหน้าแห่งแรกของประเทศไทย โดยสินค้าที่นำมาซื้อขายประเภทแรกคือ ยางแผ่นรมควันชั้น 3 ซึ่งเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมโดยมีปริมาณการซื้อขายมาอย่างต่อเนื่อง การซื้อขายล่วงหน้าใน AFET จะมีสำนักหักบัญชี (Clearing House) เป็นหน่วยงานภายในของ AFET ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการหักบัญชี การชำระราคา การปรับฐานะเงินประกัน การส่งมอบรับมอบสินค้าเกษตร การสร้างความเชื่อมั่น และป้องกันการบิดพลิ้วสัญญาให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย, 2558)

โดยก่อนที่ประเทศไทยจะได้มีการจัดตั้งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าขึ้น ได้มีการศึกษาและพูดคุยกันถึงการจัดตั้งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าเป็นเวลานานแล้ว ทั้งนี้เพราะประเทศไทยนั้น ผู้คนส่วนใหญ่ยังอยู่ในภาคเกษตร และเป็นที่รู้กันดีว่าสินค้าเกษตรเป็นสินค้าที่มีความไม่แน่นอนด้านราคาที่สูงมาก ซึ่งโดยปกติแล้ว

เกษตรกรหรือผู้ประกอบการภาคเกษตรส่วนใหญ่จะไม่สามารถแบกรับความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาได้ เช่น หากราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ เกษตรกรอาจจะประสบปัญหาขาดทุน ทำให้ไม่มีเงินเหลือพอใช้จ่ายในชีวิตประจำวันจนต้องกู้หนี้ยืมสิน ยิ่งถ้าราคาตกต่ำมาก ๆ เกษตรกรบางรายอาจจะต้องขายที่ดินเพื่อใช้หนี้เลยก็เป็นได้ ดังนั้นบ่อยครั้งที่เมื่อราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ เกษตรกรมักจะไม่มีความทางเลือกอื่นนอกจากการร้องขอให้รัฐบาลช่วยเหลือ กระทรวงพาณิชย์ได้ริเริ่มและก่อตั้งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยขึ้น มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 ตลาดจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า โดยสำนักหักบัญชีจะรับประกันการซื้อขายที่เกิดขึ้นโดยจะทำหน้าที่เป็นผู้ซื้อให้ผู้ขายและผู้ขายให้ผู้ซื้อ เพื่อให้คู่สัญญาเกิดความมั่นใจว่า จะได้รับการปฏิบัติตามสัญญาอย่างเคร่งครัด (พีรพล ประเสริฐศรี, 2556)

ในช่วงก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 ขึ้นมาบังคับใช้ การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าได้ถูกกลุ่มมิฉาซีพนำมาใช้เป็นช่องทางหนึ่งในการหลอกลวงประชาชน เพื่อให้เข้ามาร่วมลงทุนในการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า โดยมีการกล่าวอ้างว่าซื้อสินค้าเกษตรล่วงหน้าเพื่อเก็งกำไรและเป็นการซื้อขายกันเพียงตัวเลข ลักษณะของธุรกิจการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า หรือ Commodity เป็นการชักชวนประชาชนให้เข้ามาร่วมลงทุน ส่วนใหญ่เป็นการอ้างว่าซื้อสินค้าเกษตรล่วงหน้าเพื่อเก็งกำไรกับตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าในต่างประเทศ เช่น โตเกียว ชิคาโก (ไม่ใช่การซื้อขายภายในประเทศไทย) ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการซื้อขายกันเพียงตัวเลข เพราะผู้ซื้อไม่ต้องการที่จะรับมอบสินค้า เพราะจะทำให้ผู้ซื้อเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าขนส่ง ค่าประกันภัย ค่าระวาง เป็นต้น โดยผู้ลงทุนแต่ละรายต้องมาเปิดบัญชีกับบริษัทในวงเงินขั้นต่ำ จำนวน 3 ยูนิต์ ในอัตรายูนิต์ละ 12,000 บาท ซึ่งเรียกว่าเงินมัดจำสำรอง ในอัตราร้อยละ 5-10 ของราคาสินค้าต่อหน่วย จึงสามารถกระทำการซื้อขายสินค้าตามชนิดแต่ละประเภทของสินค้า ซึ่งสินค้าที่ส่งซื้อขายกันนั้น จะประกอบด้วย ถั่วเหลือง น้ำตาล ยางพารา กาแฟ เนื้อมะพร้าว แต่จากการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วพบว่า บริษัทเหล่านี้ไม่ได้ทำธุรกรรมตามที่กล่าวอ้างแต่อย่างใด แต่ได้อาศัยเล่ห์เหลี่ยมกลโกงที่พนักงานบริษัทคิดค้นหรือลอกเลียนแบบมาจากกลุ่มมิฉาซีพต่างชาติ หลอกลวงประชาชนให้หลงเชื่อต้มตุ๋นหลอกเอาเงินไปเป็นจำนวนมาก ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2556)

ใน พ.ศ. 2542 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 ขึ้นมาบังคับใช้ เหตุเพราะก่อนหน้านี้ ราคาสินค้าเกษตรขาดเสถียรภาพก่อให้เกิดปัญหาความเสี่ยงแก่เกษตรกรผู้ประกอบการโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตร และผู้ส่งออก ประกอบกับตลาดสินค้าเกษตรที่มีอยู่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเสถียรภาพของราคาสินค้าเกษตรในระยะยาว และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงมีการจัดตั้งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกร ผู้ประกอบการโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตร และผู้ส่งออกสามารถเข้าไปทำการซื้อขายล่วงหน้าสินค้าเกษตรในตลาดที่มีกฎและหลักเกณฑ์การซื้อขายล่วงหน้าที่เหมาะสม รวมถึงมีมาตรการในการซื้อขายล่วงหน้าที่ดีก่อให้เกิดความเป็นธรรมและคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนและลูกค้า และมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอันจะช่วยลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้าเกษตรในอนาคต และ

สามารถวางแผนการผลิตและการค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดได้ (พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า, 2542) ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (AFET) จึงเป็นองค์กรที่ถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 และเป็นตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าเพียงตลาดเดียว มีฐานะเป็นนิติบุคคลอิสระ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า ทำหน้าที่ในการเป็นศูนย์กลางในการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าภายใต้กฎระเบียบ และสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ซื้อและผู้ขายในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า

ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

เมื่อ พ.ศ. 2546 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546 เพื่อให้เป็นกฎหมายรองรับกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่ดำเนินการผ่านผู้ประกอบการธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือสำนักหักบัญชีสัญญาซื้อขายล่วงหน้า รองรับให้เป็นสัญญาที่มีผูกพันและก่อให้เกิดหน้าที่อาจเรียกร้องให้ชำระได้ตามกฎหมาย อันเป็นลักษณะการซื้อขายในตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ภายใต้การกำกับดูแลคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สัญญาซื้อขายล่วงหน้า (derivatives) จึงหมายถึง สัญญาหรือข้อตกลงระหว่างคู่สัญญา 2 ฝ่าย คือ “ผู้ซื้อ” กับ “ผู้ขาย” ที่จะซื้อขายสินค้ากันโดยตกลงราคาซื้อขายกันในวันนี้ แต่มีการกำหนดว่าจะส่งมอบของกันในอนาคต โดยสินค้าที่ตกลงที่จะซื้อขายกันอาจเป็นสินค้าโภคภัณฑ์ (commodities) อย่างข้าว น้ำมันดิบ ทองคำ หรือ หลักทรัพย์อย่างหุ้น หุ้นกู้ พันธบัตรรัฐบาล หรือตัวแปรอย่างดัชนีราคาหลักทรัพย์ อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน เป็นต้น ซึ่งสัญญาซื้อขายล่วงหน้านี้จะไม่มีมูลค่าในตัวเอง แต่มูลค่าจะขึ้นอยู่กับสินทรัพย์หรือตัวแปรที่สัญญาซื้อขายล่วงหน้าขึ้นอยู่กับอ้างอิงอยู่ (underlying) (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2558)

เนื่องด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเป็นข้อตกลงหรือสัญญาที่มีมูลค่าอิงอยู่กับสินทรัพย์ที่ใช้อ้างอิง จึงเป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้ลดความเสี่ยงต่อความผันผวนของราคาสินทรัพย์ที่ใช้อ้างอิง หรือนำมาใช้สร้าง position โดยหวังผลกำไรจากการเปลี่ยนแปลงของราคาสินทรัพย์นั้น ทำให้ผู้ลงทุนสามารถเปลี่ยนแปลงสภาพของการลงทุนได้บ่อย ๆ โดยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงการถือครองสินทรัพย์ของตน และช่วยให้ผู้ลงทุนสามารถกำหนดขอบเขตความเสี่ยงที่ตนเองต้องการได้โดยง่าย นอกจากนี้ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้ายังเป็นแหล่งสะท้อนความคาดหวังของผู้ที่อยู่ในตลาดที่มีต่อราคาสินทรัพย์ในอนาคต ทำให้ผู้ประกอบการสามารถวางแผนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้การบริหารความเสี่ยงเป็นไปได้โดยสะดวกและประหยัด ซึ่งจะช่วยส่งเสริมศักยภาพการแข่งขันของระบบเศรษฐกิจไทยให้ดีขึ้น และเมื่อตลาดการเงินของไทยมีเครื่องมือบริหารความเสี่ยงที่ครบถ้วน จะทำให้สามารถดึงดูดเงินลงทุนให้เข้ามาลงทุนมากขึ้นตามไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2558)

บริษัท ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) เป็นศูนย์กลางการซื้อขายอนุพันธ์เกี่ยวกับตราสารทุน ตราสารหนี้ และสินค้าโภคภัณฑ์ประเภทอื่น ๆ ภายใต้พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546 โดยมีสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เป็นหน่วยงานกำกับดูแลสินค้าที่สามารถจัดให้มีการซื้อขายได้ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546

คือ ฟิวเจอร์ส (Futures) ออปชั่น (Options) และออปชั่นบนสัญญาฟิวเจอร์ส (Options on Futures) ของสินทรัพย์อ้างอิงประเภทต่าง ๆ ได้แก่ อ้างอิงกับตราสารทุน ได้แก่ ดัชนีราคาหลักทรัพย์ หลักทรัพย์ อ้างอิงกับตราสารหนี้ ได้แก่ พันธบัตรรัฐบาล อัตราดอกเบี้ยอ้างอิงกับราคาหรือดัชนีราคาอื่น ๆ ได้แก่ ทองคำ โลหะเงิน น้ำมันดิบ อัตราแลกเปลี่ยน หรืออื่น ๆ

ประโยชน์ของการซื้อขายล่วงหน้าในตลาดฟิวเจอร์ส ช่วยให้ผู้ประกอบการมีทางเลือกในการลงทุน โดยการใช้ออปชั่นในการบริหารความเสี่ยง ที่เป็นมาตรฐานทำให้ลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีสภาพคล่องสูง และมีการรับประกันความเสี่ยงของคู่สัญญาโดยสำนักหักบัญชี ผู้ลงทุนสามารถกำหนดราคาซื้อขายในอนาคตได้ โดยไม่ต้องใช้เงินลงทุนหรือซื้อสินค้าทันที การขายล่วงหน้า ทำให้ผู้ลงทุนสามารถกำหนดราคาซื้อขายในอนาคตได้ โดยไม่จำเป็นต้องถือครองทรัพย์สินในขณะนั้น ป้องกันการบิดพลิ้วของคู่สัญญา โดยกลไกการป้องกันความเสี่ยงจากบริษัทสำนักหักบัญชีที่เป็นคู่สัญญา นอกจากนี้มีการกำหนดให้มีหลักประกันในการซื้อขาย และมีการชำระราคาทุกวัน อนุพันธ์เป็นแหล่งสะท้อนข้อมูล เนื่องจากราคาในอนุพันธ์เป็นข้อมูลที่สะท้อนถึงการคาดการณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับราคาของสินค้าอ้างอิงในอนาคต ทำให้ผู้ลงทุนในสินค้าอ้างอิงสามารถกำหนดกลยุทธ์และการวางแผนที่มีประสิทธิภาพได้ (หลักทรัพย์ธนาชาติ, 2548)

ความจำเป็นในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

ด้วยตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าของไทยยังมีข้อจำกัดและมีสภาพคล่องน้อยมาก โดยมีสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่มีการทำการซื้อขายล่วงหน้าเพียง 6 รายการซึ่งมีผู้ซื้อขายสินค้าล่วงหน้าในตลาดไม่มากนัก โดยเฉพาะเกษตรกรที่ยังขาดความเข้าใจทำให้ไม่สามารถใช้ข้อมูลเกี่ยวกับราคาและการซื้อขายในตลาดล่วงหน้าเพื่อปรับระดับการผลิต อีกทั้งยังเข้าร่วมซื้อขายในตลาดล่วงหน้าไม่มากนัก จึงทำให้ตลาดล่วงหน้าไม่สามารถสร้างราคาขึ้นนำของสินค้าเกษตรที่ไทยผลิตได้อย่างครอบคลุมและแม่นยำ ถึงแม้ว่าราคาขึ้นนำของสินค้าเกษตรบางอย่างที่มีอยู่ในตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าของไทยจะมีทิศทางที่สอดคล้องกันกับตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าชั้นนำอื่น ๆ ของโลก และราคาในตลาดโลก ทั้งนี้ ปัญหาสำคัญส่วนหนึ่งอยู่ที่การสร้างมาตรฐานสินค้าเกษตรก่อนที่จะนำมาซื้อขายในตลาดล่วงหน้า เนื่องจากสินค้าที่จะซื้อขายจะต้องสามารถจัดชั้นคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้สามารถระบุไว้ในสัญญาได้ และเพื่อเป็นการเพิ่มสภาพคล่อง การควมรวมกิจการเข้ากับตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้า (Thailand Futures Exchange : TFEX) ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จึงได้ถูกหยิบยกขึ้นพิจารณาเพื่อดำเนินการออกเป็นกฎหมายต่อไป (สภาปฏิรูป, 2558, น. 27)

เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2557 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบหลักการรวมตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (AFET) กับบริษัทตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (TFEX) ตามรายละเอียดและแผนการดำเนินการด้านธุรกิจและปฏิบัติการที่กระทรวงการคลังเสนอ โดยให้กระทรวงพาณิชย์ดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัติ เพื่อดำเนินการให้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 ต่อไป รวมทั้งรับทราบการเตรียมการแผนการโอนบุคลากรและแผนการดำเนินการแก้ไขประกาศเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

คณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า (คณะกรรมการ ก.ส.ล.) AFET TFEX และบริษัท สำนักหักบัญชี (ประเทศไทย) จำกัด สำนักงานคณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า (สำนักงาน ก.ส.ล.) และตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (AFET) และกรรมการค้าภายใน ได้ดำเนินการหารือร่วมกันเพื่อยกร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 พ.ศ. ให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2558)

ทั้งนี้ เนื่องจากตลาดซื้อขายล่วงหน้าปัจจุบันมี 2 ตลาด ได้แก่ ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (AFET) เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายล่วงหน้าสินค้าเกษตร กับบริษัท ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (TFEX) ทำหน้าที่เป็นศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในสินค้าทั่วไป ซึ่งทั้งสองตลาดมีขั้นตอนการซื้อขายที่ใกล้เคียงกัน จึงสมควรให้มีการซื้อขายล่วงหน้าเพียงตลาดเดียว อันจะเกิดผลดีต่อประเทศในด้านการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) และเป็นการให้ความสะดวกแก่ผู้ซื้อผู้ขายที่สามารถทำธุรกรรมได้ในตลาดเดียว อันจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพของกลไกตลาดซื้อขายล่วงหน้าในประเทศไทยให้เกิดความสามารถเชิงแข่งขัน (Competitive Advantage) กับตลาดซื้อขายล่วงหน้าอื่นในภูมิภาคได้ และเกิดการพัฒนากลไกตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการซื้อขายล่วงหน้ามากขึ้น เป็นแหล่งค้นพบราคา ลดความเสี่ยง และสามารถใช้ราคาซื้อขายล่วงหน้าใน TFEX เป็นราคาอ้างอิง เปรียบเทียบกับราคาสินค้าเกษตรในตลาดจริง และเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการผลิต การจำหน่ายของเกษตรกร และผู้เกี่ยวข้องกัสินค้าเกษตร นอกจากนี้ ยังจะลดความผันผวนของราคาสินค้าเกษตร และรับรู้ราคาของสินค้าเกษตรในอนาคตซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้ประกอบการที่รับซื้อหรือแปรรูปสินค้าเกษตร รวมถึงผู้ส่งออกให้สามารถวางแผนการผลิตและการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการได้ (ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย, 2558)

ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2558 โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 45/2558 วันพฤหัสบดีที่ 23 กรกฎาคม 2558 โดยมีเหตุผลความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ “โดยที่ปัจจุบันตลาดซื้อขายล่วงหน้าของประเทศไทยมีสองตลาด คือ บริษัท ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ทำหน้าที่เป็นศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในสินค้าทั่วไป และตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายล่วงหน้าสินค้าเกษตร สมควรให้มีการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าภายใต้กฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเพียงตลาดเดียวเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับการซื้อขายล่วงหน้าของประเทศไทย ให้เกิดประโยชน์ต่อภาคการเกษตรและเศรษฐกิจของประเทศ ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาและรับรู้ราคาในอนาคต รวมทั้งจะทำให้เกิดการเข้าไปซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในสินค้าหลากหลายชนิดยิ่งขึ้น” (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา,

2558) สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 พ.ศ. สรุปได้ ดังนี้

1. ให้ยกเลิกสำนักงานคณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า และตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยเมื่อครบกำหนด 15 เดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เว้นแต่มีเหตุสมควรจะยุบเลิกก่อนครบกำหนด 15 เดือนก็ได้ ทั้งนี้เป็นไปตามเงื่อนไขเวลาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ประกาศโดยคำแนะนำของคณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

2. เมื่อร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 พ.ศ. มีผลใช้บังคับแล้ว ในช่วงดำเนินการยุบเลิก 2 องค์กรภายใน 15 เดือนนั้น พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 ยังคงใช้บังคับอยู่ โดยหน่วยงานตามกฎหมายดังกล่าวยังคงดำเนินการต่อไปเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และเมื่อครบระยะเวลาดังกล่าวแล้วจะทำให้หน่วยงานภายใต้กฎหมาย และกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าเป็นอันยกเลิกไป (ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย, 2558)

3. ในระหว่างที่กฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ายังมีได้ยกเลิก ให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงาน ก.ล.ต.) และศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าดำเนินการให้มีการซื้อขายสัญญาซื้อขายที่มีสินค้าเกษตรเป็นสินค้าหรือตัวแปรให้ได้ภายใน 5 เดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และห้ามตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยจัดให้มีการซื้อขายล่วงหน้า เมื่อศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าจัดให้มีการซื้อขายแล้ว

4. กำหนดระยะเวลาให้ผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายล่วงหน้าประเภทนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าได้ดำเนินการชำระหนี้ที่มีภาระผูกพันกับลูกค้าให้แล้วเสร็จก่อนยุบเลิกตลาด และกำหนดให้ตลาดจ่ายเงินหรือหลักทรัพย์ให้แก่ลูกค้าแทนผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ดำเนินการ คืนเงินแก่ลูกค้าให้ครบถ้วน

5. กำหนดหลักเกณฑ์การส่งมอบเอกสาร หลักฐาน หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจการซื้อขายล่วงหน้าที่อยู่ในความครอบครองของสำนักงานคณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า และตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย

6. กำหนดหลักเกณฑ์การโอนพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าหรือตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า โดยให้พนักงานแสดงความจำนงในการไปปฏิบัติงานกับสำนักงาน ก.ล.ต. หรือบริษัท ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ในตำแหน่ง เงินเดือน และสิทธิประโยชน์ที่มีลักษณะเดียวกันหรือเทียบเท่าพนักงานของสำนักงาน ก.ล.ต. หรือบริษัทฯ และให้เลื่อนนับระยะเวลาการทำงานของที่เดิมต่อเนื่องกับเวลาทำงานของที่ใหม่ แต่หากเลือกไม่นับระยะเวลาการทำงานต่อ จะได้รับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการอื่นจากสำนักงานฯ และตลาดฯ เช่นเดียวกับกรณีการออกจากงานเพราะเลิกจ้างโดยมิใช่ความผิดของพนักงาน ทั้งนี้ เป็นไปตามที่ผู้แทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตกลงร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2558)

โดยในคราวประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 48/2558 วันพฤหัสบดีที่ 13 สิงหาคม 2558 ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว แล้วลงมติเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และเมื่อวันที่

5 พฤศจิกายน 2558 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2558 ในราชกิจจานุเบกษา

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (The Agricultural Futures Exchange of Thailand: AFET) ได้มีการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 เพื่อดูแลให้กับเกษตรกรหรือผู้ประกอบการภาคการเกษตรในการรองรับกับความเสี่ยงจากความผันผวนทางด้านราคา การจัดตั้งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าจึงเป็นวิธีการหนึ่ง que เข้ามาช่วยเหลือให้การซื้อขายสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพ สร้างความเชื่อมั่น ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้าเกษตร การจัดตั้งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าขึ้นจึงเป็นการเปิดโอกาสให้เกษตรกร ผู้ประกอบการโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตร และผู้ส่งออกสามารถเข้าไปทำการซื้อขายล่วงหน้าสินค้าเกษตรในตลาดที่มีหลักเกณฑ์การซื้อขายล่วงหน้าชัดเจน รวมถึงมีมาตรการในการซื้อขายล่วงหน้า que ก่อให้เกิดความเป็นธรรมและคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนและลูกค้า

แต่ในรูปแบบของการซื้อขายล่วงหน้า ก็มีตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546 ที่ดำเนินการโดยบริษัท ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (Thailand Futures Exchange: TFEX) ที่เป็นศูนย์กลางการซื้อขายอนุพันธ์ที่อ้างอิงกับตราสารทุนตราสารหนี้ และสินค้าโภคภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากสินค้าเกษตรกรรมดำเนินการอยู่เช่นกัน ประกอบกับตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าของไทยยังมีข้อจำกัดและมีสภาพคล่องน้อย สินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่มีการทำการซื้อขายล่วงหน้ามีเพียงไม่กี่รายการ ผู้ซื้อขายสินค้าล่วงหน้าในตลาดก็มีไม่มากนัก โดยเฉพาะเกษตรกรที่ยังขาดความเข้าใจ ทำให้ไม่สามารถใช้ข้อมูลเกี่ยวกับราคาและการซื้อขายในตลาดล่วงหน้าเพื่อปรับระดับการผลิตได้ ดังนั้น ที่ผ่านมตลาดซื้อขายล่วงหน้าของประเทศไทยจึงมีอยู่สองตลาด คือ บริษัท ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายล่วงหน้าในสินค้าทั่วไป และตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายล่วงหน้าสินค้าเกษตร ด้วยเหตุนี้ภาครัฐจึงเห็นสมควรให้มีการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าภายใต้กฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเพียงตลาดเดียวเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับการซื้อขายล่วงหน้าของประเทศไทย ให้เกิดประโยชน์ต่อภาคการเกษตรและเศรษฐกิจของประเทศ ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาและรับรู้ราคาในอนาคต รวมทั้งจะทำให้เกิดการเข้าไปซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในสินค้าหลากหลายชนิดยิ่งขึ้น จึงเป็นที่มาของการตราร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 พ.ศ.

พระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2558 เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับ บทบัญญัติของกฎหมายจะรองรับรอยต่อของการยกเลิกพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 ไม่ให้กระทบต่อการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าของลูกค้า ทำให้การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ามีความต่อเนื่อง ทั้งในเรื่องการดำเนินการและการทำหน้าที่ของโบรกเกอร์ นอกจากนี้ กฎหมายยังได้รองรับการโอนย้ายพนักงานทำให้ไม่กระทบแก่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการให้มี

การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าเพียงตลาดเดียวในศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามนโยบายของรัฐบาลนั้น จะเป็นประโยชน์แก่การซื้อขายล่วงหน้าของประเทศไทย โดยทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และเป็นการลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้าเกษตรในอนาคต อันจะนำไปสู่ผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งในภาคการเกษตรก็จะมีช่องทางในการรองรับกับความผันผวนทางด้านราคา

ทั้งนี้ จะต้องไม่ลืมว่าการดำเนินการในลักษณะของสัญญาซื้อขายล่วงหน้านี้ถือเป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้ลงทุนจะต้องมีความเข้าใจ มีข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน เข้าใจลักษณะสินค้า เงื่อนไข ผลตอบแทน และความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการลงทุน ประกอบกับทางภาครัฐจำเป็นต้องมีระบบการกำกับดูแลที่ดี มิให้มีการทำธุรกรรมที่มีความเสี่ยงมากเกินไป มีการเผยแพร่ให้ความรู้ด้านการลงทุนแก่ประชาชน มีการกำกับและการพัฒนาที่เหมาะสม มีการดำเนินการด้วยความเรียบร้อยเพื่อให้ตลาดมีสภาพคล่อง สร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ลงทุนในตลาด อันจะทำให้ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้ามีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จในการพัฒนาต่อไป

บรรณานุกรม

- ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย. (16 กรกฎาคม 2558). ข่าวประชาสัมพันธ์ AFET ไปร่วมประชุมชี้แจงต่อคณะกรรมการประสานงานสถานิติบัญญัติแห่งชาติ (วิป สนช.) และคณะกรรมการวิสามัญกิจการสถานิติบัญญัติแห่งชาติเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 พ.ศ. สืบค้น 22 ตุลาคม 2558 จาก <http://www.afet.or.th/2013/th/news/press/detail.php?id=1006>
- บริษัท พัฒนกิจ บัญชีภาษีและฝึกอบรม จำกัด. (2556). รูปแบบของธุรกิจการเงินนอกระบบ. สืบค้น 19 ตุลาคม 2558 จาก <http://www.pattanakit.net/index.php?lay=show&ac=article&id=526611&Ntype=121>
- “พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542” (15 ตุลาคม 2542). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116 ตอนที่ 98 ก, น. 4.
- “พระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2558” (5 พฤศจิกายน 2558). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 132 ตอนที่ 104 ก, น. 43.
- “พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546” (10 กรกฎาคม 2546). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 120 ตอนที่ 65 ก, น. 1.
- พีรพล ประเสริฐศรี. (2556). ความรู้เกี่ยวกับตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า (1) ความเป็นมาของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า. สืบค้น 20 ตุลาคม 2558 จาก <http://www.afet.or.th/2013/th/learning/article-detail.php?id=3>
- ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินธนาคารแห่งประเทศไทย. (2557). การเงินนอกระบบ. สืบค้น 22 ตุลาคม 2558 จาก <http://www.1213.or.th/th/finfrauds/LoanShark/Pages/LoanShark.aspx#>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2558). บันทึกวิเคราะห์สรุปร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 พ.ศ.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2558). เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 พ.ศ. กรุงเทพฯ: สำนักงานการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- _____. (2558). ระบบประมวลผลข้อมูลการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสถานิติบัญญัติแห่งชาติ. สืบค้น 22 ตุลาคม 2558 จาก <http://www.senate.go.th/w3c/senate/lawdraft.php>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). สภาปฏิรูปแห่งชาติ วาระปฏิรูปที่ 14 : การปฏิรูปภาคเกษตร. กรุงเทพฯ: สำนักงานการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2558). บทสรุปงานสัมมนาเชิงวิชาการเรื่องนวัตกรรมทางการเงิน สืบค้น 19 ตุลาคม 2558 จาก <http://www.fpo.go.th/FPO/index2.php?mod=Content&file=contentview&contentID=CNT0003624&categoryID=CAT0000154>

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2558). หนังสือกระทรวงพาณิชย์ ด่วนที่สุด ที่ พณ 0402/1396 ลงวันที่ 5 มีนาคม 2558 เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 พ.ศ.

หลักทรัพย์ธนาชาติ. (2548). ประโยชน์ของการซื้อขายล่วงหน้าในตลาดฟิวเจอร์ส. สืบค้น 20 ตุลาคม 2558 จาก https://www.thanachartsec.co.th/TNS_CMS/Front/Upload/TFEX_CO/D6.htm
